

Plebiscit d'estrès

SEGONS PETER SLOTERDIJK,
LES SOCIETATS POSTMODERNES
S'ARTICULEN I ES COHESIONEN PER
MITJÀ DE L'ESTRÈS QUE DOSIFIQUEN
ELS MITJANS, NO GRÀCIES A
IL·LUSIONS COMPARTIDES

A cabo de llegir el brevíssim i molt interessant llibre de Peter Sloterdijk *Estrès i llibertat* (Arcàdia). En realitat, es tracta d'una conferència transcrita, però amb una clara voluntat d'assaig breu. Sloterdijk m'ha interessat sempre. Quan se'l compara amb les ocurrences de Zizek, per exemple, em quedo perplex. Peter Sloterdijk és un dels darrers pensadors substancials, que argumenta com un bon filòsof alemany però que a la vegada té la gosadia literària de la tradició francesa. Zizek, en canvi, escriu per als progressos que es van quedar encallats en aquella gasòfia indigerible de marxisme, psicoanàlisi i fetixisme cinèfil, un inframón presumptuós i lúbric de filmoteca i perdràstia, de llibreria de vell i alcoholisme, de fulards i frases fetes regurgitades. No tenen res a veure. Sloterdijk ha polemitzat en nombroses ocasions amb Habermas, i sovint sobre temes que a Alemanya són alguna cosa més que un tabú. S'han referit públicament a la naturalesa del nazisme, per exemple. En aquest cas, la discussió va pujar molt de to però mai va ser altisonant ni buida de contingut, com la majoria de debats que s'inflen i desinflen periòdicament a Europa.

La idea central d'aquest llibret de Sloterdijk acabat de sortir del forn és que les societats postmodernes s'articulen i es cohesionen per mitjà de l'estrès. La funció social dels mitjans de comunicació consisteix a presentar cada dia propostes d'excitació: "propostes d'indignació, d'enveja, de presumpció, una multitud d'ofertes que s'adrecen a la sentimentalitat, a la disposició a angoixar-se i a la indiscreció dels membres de la societat (...). La nació és un plebiscit diari, però no sobre la constitució, sinó sobre la prioritat de les pre-



FERRAN
SÁEZ MATEU

ocupacions". Aquesta darrera intuïció em sembla extraordinàriament lúcida. Si obren un diari a l'atzar, o escolten les primeres dues peces d'un noticiari televisiu o radiofònic, constataran que no som davant de cap *boutade*. La identitat dels portuguesos amb relació a la dels seus veïns gallecs, posem per cas, es basa en la prioritat atorgada artificialment a certs temes. Un dia resulta que la primera causa de mort abans dels 25 anys és el suïcidi, mentre que l'endemà, segons el que hagi passat, són els accidents de trànsit, o l'abús de les drogues. Tot és incert i alhora rotund, inapel·lable. Aquesta agenda de l'angoixa quotidiana, intensa i alhora efímera, dramàtica durant vuit o deu hores i inexistent després, no la decideix cap conxorxa, sinó l'atzar dels con-

sells de redacció o, fins i tot, la pura casualitat en una roda de premsa.

Per il·lustrar-ho, els explicaré un fet que vaig presenciar jo mateix. La tardor de l'any 2003, l'Institut d'Estudis Polítics Blanquerna, que llavors dirigia un servidor, va organitzar un cicle anomenat "El candidat davant del micròfon". Es tractava de portar a les aules universitàries els candidats d'aquelles eleccions catalanes. L'èxit de públic, per cert, va ser impressionant: s'ensumava un canvi. Vaig ser l'encarregat de presentar el llavors candidat Maragall, que posteriorment seria president de la Generalitat. Amb aquell estil tan particular, el líder socialista va explicar el seu programa. Posteriorment es va obrir un torn de preguntes adreçat als estudiants. "Vostè creu que l'ex-director d'*Egunkaria*, Marcelo Otamendi, va ser recentment torturat per la Guàrdia Civil, tal com diu ell?" –va preguntar un—. I Maragall, sense pensar-s'hi ni un segon, va respondre que sí. Els resultats d'aquella microconversa de 20 segons encara es poden trobar a les hemeroteques: va donar lloc, fins i tot, a diverses interpel·lacions parlamentàries, articles d'opinió furibunds, etc.

L'interessant d'aquest episodi és justament allò que el va motivar: el pur atzar. Quan hi ha un terratrèmol prou fort, la força de la gravetat fa que els edificis que s'han desequilibrat s'ensorrin. Heus aquí un fet real i tangible, impossible de matisar amb postilles enginyoses. El que estic explicant, en canvi, no té res a veure amb un fet, sinó amb la construcció i posterior deconstrucció periodística d'un fet. Aquesta oferta, en tot cas, satisfà una demanda: la predisposició a angoixar-nos que segons Peter Sloterdijk tenim com a societat, col·lectivament.

Escriptor i professor a la URL